

Hersz Berliński (1908–27.09.1944)

działacz Poalej Syjon-Lewicy i ruchu oporu podczas II wojny światowej, członek ŻOBu, uczestnik powstania w getcie warszawskim i Powstania Warszawskiego

Przyszedł na świat w robotniczej rodzinie na łódzkich Bałutach w 1908 r. Jego ojciec miał zakład tkacki przy ul. Pieprzowej 24. Hersz uczęszczał do chederu, następnie do państwowej szkoły podstawowej. W 1923 r. wstąpił do Cukunftu – młodzieżówki partii Bund. Rok później przeszedł do Poalej Syjon–Lewica, gdzie początkowo działał w organizacji młodzieżowej i związkach zawodowych, a następnie został komendantem milicji partyjnej w łódzkim oddziale partii. W latach 30. XX w. pracował w fabryce włókienniczej, był członkiem komitetu robotniczego i uczestniczył w strajkach łódzkich włóknarzy.

Po wybuchu II wojny światowej próbował przedostać się do Warszawy, lecz został aresztowany przez Niemców i osadzony najpierw w więzieniu w Rawie Mazowieckiej, następnie w Częstochowie, skąd udało mu się uciec. Przedostał się do sowieckiej

strefy okupacyjnej, potem dotarł do Warszawy, gdzie od 1940 r. przebywał w getcie. Został sekretarzem komitetu partyjnego i kierownikiem podziemnej prasy Poalej Syjon–Lewica. Razem z czwórką innych działaczy partii – Eliahu Erlichem, Polą Elster, Herszem i Blumą Wasserami – byli nazywani „pięcioraczkami”. Współtworzył Blok Antyfaszystowski oraz konspiracyjną organizację Młodzież Borochowa. Po tzw. Wielkiej Akcji stał się jednym z najaktywniejszych członków Żydowskiej Organizacji Bojowej – wyznaczono go na przedstawiciela swojej partii w Komendzie Głównej, gdzie kierował działem planowania. Na co dzień pracował w fabryce Landaua.

Podczas powstania w getcie warszawskim dowodził grupą bojową Poalej Syjon–Lewica, walczącą przy ul. Świętojerskiej, na terenie tzw. szopu szczotkarzy, a następnie w getcie centralnym. 10 maja 1943 r. wyszedł na tzw. aryjską stronę kanałami przy ul. Prostej, razem z ok. 30 bojownikami. Stamtąd trafił do lasów wyszkowskich, gdzie walczył w oddziale partyzanckim im. Obrońców Getta. Wrócił do Warszawy i ukrywał się z towarzyszami; wtedy spisał w jidysz swoje wspomnienia zatytułowane „Trzej. Pola Elster, Hersz Berliński, Eliahu Erlich”. Podczas Powstania Warszawskiego walczył w oddziale ŻOB. Schron przy ul. Suwalskiej, w którym ukrywały się „pięcioraczki”, został odkryty przez Niemców 26 września. Hersz Berliński zginął następnego dnia podczas walk na Żoliborzu, z bronią w ręku. 19 kwietnia 1945 został pośmiertnie odznaczony Orderem Virtuti Militari V klasy, 10 dni potem – ekshumowany i uroczyście pochowany w alei głównej Cmentarza Żydowskiego przy ulicy Okopowej (kwatery nr 38) obok Poli Elster i Eliachu Erlicha.

Data publikacji: 2021-09-28

Data wydruku: 2023-05-23 13:06

Źródło: <https://1943.pl/artykul/hersz-berlinski/>